

Apmācība mūžizglītības programmu pasniedzējiem

Vadlīnijas pasniedzēju apmācībai
viegli lasāmu un saprotamu dokumentu rakstīšanā

Mūžizglītības
Programma

Latvijas asociācija
„RUPJU BERNŠ”

Inclusion Europe

Veidots projekta

„Mūžizglītības pieejamība pieaugušajiem ar intelektuālo invaliditāti” ietvaros

Projekta “Mūžizglītības pieejamība pieaugušajiem ar intelektuālo invaliditāti” partneri izveidoja vēl 3 brošūras:

Lai tās lejupielādētu, apmeklējiet:
www.life-long-learning.eu

Publicējis *InclusionEurope* ar Eiropas Savienības Mūžizglītības programmas atbalstu.
Brošūru latviešu valodā sagatavoja Latvijas asociācija „Rūpju bērns”.
Vāka noformējums: OrangeMetalic

Šis projekts tika finansēts ar Eiropas Komisijas atbalstu.
Šī publikācija atspoguļo vienīgi autora uzskatus,
un Komisijai nevar uzlikt atbildību par tajā ietvertās informācijas
jebkuru iespējamo izlietojumu.
Šis projekts tiek realizēts izmantojot projekta „Ceļš uz pieaugušo izglītību cilvēkiem ar intelektuālo
invaliditāti” rezultātus (2007-2009).
Organizācijas, kuras bija iesaistītas projektā:

Inclusion Europe (Beļģija) - Atempo (Austrija) - Me Itse ry (Somija) - Nous Aussi (Francija) -
UNAPEI (Francija) - Büro für Leichte Sprache of Lebenshilfe Bremen (Vācija) - Inclusion Ireland
(Īrija) - VILTIS (Lietuva) - FENACERCI (Portugāle) - ENABLE Scotland ACE (Skotija.)

Satura rādītājs

Ievads	5
Par ko ir šī brošūra	6
Struktūras veidošana.....	6
Programma.....	7
Sasveicināšanās	7
Iepazīstināšana ar programmu un vispārīgā informācija.....	7
Kas esam mēs / Kas esi tu.....	7
Kas ir intelektuālā invaliditāte.....	7
Kāpēc mūžizglītības programmas ir tik svarīgas	8
Mūžizglītības programmu pieejamība	8
Praktiskie uzdevumi.....	9
Kā izmantot viegli lasāmu valodu ikdienas praksē.....	10
Kā izveidot pieejamu prezentāciju	10
Īpašas prasības elektroniskajai informācijai.....	10
Resursi	10
Novērtēšana	10

Ievads

Šī brošūra sniedz padomus pasniedzējiem par to, kā rakstīt viegli lasāmus un saprotamus dokumentus. Viegli lasāmi un saprotami dokumenti ir svarīgi cilvēkiem ar intelektuālo invaliditāti un daudziem citiem cilvēkiem. Tādēļ visiem pasniedzējiem jāzina, kā tos rakstīt.

Arī šo brošūru mēs izveidojām viegli lasāmu un saprotamu. Mēs to darījām tāpēc, ka arī dažiem pasniedzējiem var būt intelektuālā invaliditāte. Cilvēki ar intelektuālo invaliditāti vislabāk zina, kas viņiem ir noderīgs. Tāpēc viņi var apmācīt citus pasniedzējus. Bet viņiem šī brošūra ir nepieciešama viegli lasāma teksta veidā.

Mēs esam izveidojuši šo brošūru kā daļu no projekta, kurš tika realizēts Eiropā.

Cilvēki no 8 Eiropas valstīm tikās vairākas reizes, lai uzrakstītu šo brošūru.

Projekta nosaukums ir "Ceļš uz pieaugušo izglītību cilvēkiem ar intelektuālo invaliditāti".

Pieaugušo izglītība tiek saukta arī par mūžizglītību. Mūžizglītības programma ir kursi, kuros pieaugušie var apgūt jaunas lietas.

Šobrīd cilvēkiem ar intelektuālo invaliditāti līdzdalība mūžizglītības programmās bieži vien ir apgrūtināta.

Šī projekta mērķis ir atvieglot cilvēkiem ar intelektuālo invaliditāti līdzdalību mūžizglītības programmās.

Par ko ir šī brošūra

Svarīgi, lai pasniedzēji sagatavo studentiem pieejamus dokumentus un prezentācijas.

Vēl svarīgāk tas ir tad, ja studenti ir pieaugušie, jo pieaugušajiem var būt ļoti atšķirīgas prasmes. Piemēram, daži var runāt vairākās valodās. Vai arī viņi jau iepriekš daudz mācījušies, turpretim citi nav.

Dažreiz dažiem studentiem var būt intelektuālā invaliditāte. Šādā situācijā pasniedzējiem ir vēl grūtāk, jo viņi var nezināt, kā sniegt informāciju cilvēkiem ar intelektuālo invaliditāti.

Šis materiāls tika uzrakstīts, lai apmācītu pasniedzējus, kā rakstīt viegli lasāmus dokumentus.

Tas ir svarīgi cilvēkiem ar intelektuālo invaliditāti, un tas ir svarīgi arī visiem pārējiem studentiem.

Struktūras veidošana

Pasniedzējiem ir jābūt:

- pieredzējušiem profesionāļiem, kuri jau iepriekš ir strādājuši ar viegli lasāmiem dokumentiem;
- **un** cilvēkiem ar intelektuālo invaliditāti.

Projekta dalībniekiem būs jāapmāca mūžizglītības programmas pasniedzēji.

Šim apmācību kursam jābūt vienas vai divu dienu garumā. Pēc kāda laika jāieplāno papildus apmācības. Tas ļautu visiem vēlreiz satikties un pārspriest, kā katram veicies ar viegli lasāmu dokumentu rakstīšanu.

Programma

1. Sasveicināšanās

2. Iepazīstināšana ar programmu un vispārīgā informācija

Svarīgi, lai dalībnieki zinātu

- ko viņi darīs dienas gaitā,
- kad būs pusdienu un kafijas pauzes,
- vai kādā brīdī viņi strādās mazākās grupās.

Padomi:

1. Dienas kārtība jāizvieto pasākuma vietā tā, lai tā ir redzama visas darba dienas garumā.
2. Vienmēr jāievēro darba grafiks, Neturpini sēdi ilgāk nekā paredzēts, jo tas saīsinātu kafijas pauzi!

Dalībniekiem svarīgi zināt:

- kur notiks pusdienu un kafijas pauzes,
- kur atrodas tualetes,
- kur atrodas avārijas izejas trauksmes gadījumos.

3. Kas esam mēs / Kas esi tu

Pastāsti dalībniekiem par sevi, par savu pieredzi.

Viņiem ir jāsaprot, kādēļ tieši tu esi pasniedzējs un nevis kāds cits.

Ir jāuzzina, kas ir dalībnieki.

Kādēļ viņi ir šeit?

Ko cilvēki cer iegūt no šīs apmācības?

Kāda ir viņu pieredze?

Ko viņi jau zina par viegli lasāmo valodu?

Padomi:

1. Noderēs kartiņas ar vārdu.
2. Tu varētu organizēt nelielu spēli, lai dalībniekiem palīdzētu iegaumēt vienam otra vārdu.

4. Kas ir intelektuālā invaliditāte

Paskaidro, kas ir intelektuālā invaliditāte.

Svarīgi, lai dalībnieki saprot, kam viņi rakstīs materiālus vieglā valodā.

5. Kāpēc mūžizglītības programmas ir tik svarīgas

Cilvēkiem ar intelektuālo invaliditāti mūžizglītība sniedz ne tikai jaunas prasmes vai arodapmācību.

Tā ir iespēja iekļauties sabiedrībā.

Pārstāvēt sevi un uzņemties atbildību par ikdienu un nākotni.

Tāpēc pieaugušo izglītība ir īpaši svarīga pieaugušajiem ar intelektuālo invaliditāti.

Mūžizglītība šiem cilvēkiem ir svarīgāka, kā citiem, jo viņiem vajag vingrināt savas prasmes vairāk kā citiem.

6. Mūžizglītības programmu pieejamība

a. Viegli lasāmās informācijas pamati

Pastāsti dalībniekiem,

ka mēs jau ilgi cīnāmies par pieejamu informāciju.

Pastāsti, ka daudzas asociācijas strādā ar viegli lasāmiem dokumentiem.

Pastāsti par Pašaizstāvības organizāciju nozīmi šajā darbā.

b. Kāpēc ir svarīgi, lai viegli lasāma un saprotama informācija būtu pieejama mūsdienu sabiedrībā.

Izskaidro, kāpēc tas ir svarīgi

- sniedz piemērus no dzīves viegli lasāmu tekstu lietderīgumam
- atkārtoti skaidro mērķa grupas īpašās vajadzības
- uzsver pieejamu materiālu veidošanas nepieciešamību
- norādi, ka tas ir rakstīts likumos.

Pārbaudi, vai tas ir kādā no jūsu valsts likumiem.

Jebkurā gadījumā jānorāda uz ANO

Konvencijas par cilvēku ar invaliditāti tiesībām 9. un 24. pantu, uzsverot, ka "tas ir labi visiem un nenodara pāri nevienam"

Dalībniekiem ir jāizprot, ka saņemt pieejamu informāciju ir viņu tiesības. Viņiem ir jāzina, ka visā Eiropā ir daudz cilvēku, kuri par to cīnās.

Padoms:

ir vajadzīga laba informācija, lai kaut ko sasniegtu.

Lai to parādītu dalībniekiem, nostādiēt viņus pa pāriem, muguru pret muguru.

Aiciniet vienu no viņiem aprakstīt vienkāršu zīmējumu, kamēr otram tas ir jāattēlo uz papīra lapas.

c. Ko mēs saprotam ar terminu “viegli lasāma informācija”?

Tev būtu jāparāda viegli lasāmu tekstu paraugus.

Tu varētu parādīt arī grūtāk lasāmu tekstu paraugus.

Tad uzdod jautājumu, kas tekstu padara vieglāk lasāmu un saprotamu.

Padoms:

būtu labi, ja viņi varētu paņemt tekstu paraugus sev līdzi,
lai atcerētos, kā ir jāizskatās viegli lasāmam tekstam.

d. Kā padarīt informāciju viegli lasāmu un saprotamu

Tev ir jāiepazīstina ar dokumentu

“Eiropas standarti viegli lasāmas un saprotamas informācijas veidošanai”.

Atkarībā no jūsu semināra ilguma,

tev vairāk vai mazāk detalizēti ir jāizskaidro šī dokumenta
pamatnosacījumi.

e. Kā pārbaudīt, vai informācija ir viegli lasāma un saprotama

Tev ir jāpastāsta par kontroltestu, kas ir pieejams internetā.

Jāpastāsta

- par dokumentu

“Cilvēku ar intelektuālo invaliditāti iesaistīšana
viegli lasāmu un saprotamu tekstu rakstīšanā”.

- ka ir svarīgi teksta rediģēšanā iesaistīt
cilvēkus ar intelektuālo invaliditāti.

Tev ir jānosauc cilvēku un organizāciju kontakti,
kuri varētu veikt šādu darbu.

7. Praktiskie uzdevumi

Ja ir laiks, aicini dalībniekus tos izmēģināt.

Piemēram,

aicini cilvēkus izstāstīt “kā pagatavot tasi kafijas”
pēc iespējas vienkāršāk.

Salīdziniet stāstījumus.

Vēl viens labs uzdevums –

pārveidot iepriekš sagatavotu tekstu.

Mūžizglītības pasniedzēji varētu prezentēt savas lekcijas
viegli lasāmā un saprotamā valodā.

8. Kā izmantot viegli lasāmu valodu ikdienas praksē

Parasti mūžizglītības pasniedzēji ir pieredzējuši skolotāji, viņiem jau ir daudz sagatavotu materiālu.

Būtu svarīgi redzēt, kas mainīsies viņu ikdienas praksē pēc šī semināra.

- Pārskatot jau esošu materiālu, pārrunājiēt iespēju to pārtulkot soli-pa-solim viegli lasāmā valodā. Palīdzi viņiem ieraudzīt svarīgāko informāciju.
- Runājot par jaunu materiālu, aicini informāciju uzreiz veidot viegli lasāmu!

9. Kā izveidot pieejamu prezentāciju

Šeit ir jārunā par dokumentu "Mācīt ir viegli".

10. Īpašas prasības elektroniskajai informācijai

Vienai no tēmām ir jābūt par to, ka ir svarīgi izmantot audio un video rīkus.

11. Resursi

Noderēs to organizāciju nosaukumi un kontakti, kur meklēt palīdzību.

Tev būtu jāiepazīstina ar dažiem tehniskajiem palīgīdzekļi.

Piemēram

- datorprogrammām, lai rakstītu viegli lasāmus tekstus,
  - attēlu datubāzēm,
  - mājas lapu adresēm, kurās ir atrodami simboli un attēli,
- tie var būt bezmaksas vai arī par maksu.

12. Novērtēšana

Pasniedzējam svarīgi zināt, ko dalībnieki domā par apmācību.

Tas palīdzēs nākamreiz apmācību novadīt vēl labāk.

Projekta vadošā organizācija bija Inclusion Europe.
Projektā tika iesaistītas vēl 9 citas organizācijas:

Latvijas asociācija
„RŪPJU BĒRNS”

RŪPJU BĒRNS

Ventspils iela 29, Rīga - Latvija

Tel.: 00371 67617609

e-pasts: irina.rulle.saule@apollo.lv – Mājas lapa: <http://saule.org.lv>

SPMP ČR - Inclusion Czech Republic

Karlínské nám. 12/59, 186 03 Prága 8 - Čehijas Republika

Tel: 00420 221 890 436

e-pasts: spmp@seznam.cz – Mājas lapa: www.spmPCR.cz

Udruga za samozastupanje

Bleiweisova 15, 10000 Zagreb – Horvātija

Tel.: 00385 1 555 66 80

e-pasts: kontakt@samozastupanje.hr

Mājas lapa: www.samozastupanje.hr

EVPIIT

Maleva 16, 11711 Tallinn – Igaunija

Tel.: 00372 660 50 67 - Gsm: 00372 56671222

e-pasts: evpit@vaimukad.ee – Mājas lapa: www.vaimukad.ee

Anffas Onlus

Via Casilina 3/T, 00182 Roma - Itālija

Tel: 06 3611524 – 06 3212391

e-pasts: nazionale@anffas.net – Mājas lapa: www.anffas.net

FEAPS Confederación

Avda. General Perón 32, 28020 Madrid – Spānija

Tel.: 0034 91 556 74 13

e-pasts: feaps@feaps.org – Mājas lapa: www.feaps.org

ZPMPvSR

Heydukova 25, 811 08 Bratislava – Slovākijas Republika

Tel: 00421 2 63814968

e-pasts: zpmpvSR@zpmpvSR.sk – Mājas lapa: www.zpmpvSR.sk

Zveza Sožitje

Samova ulica 9, 1000 Ljubljana – Slovēnija

Tel: 00386 1 43 69 750

e-pasts: info@zveza-sozitie.si – Mājas lapa: www.zveza-sozitie.si

ÉFOÉSZ

17 Lónyay utca, H-1093 Budapest – Ungārija

Tel.: 0036 1 411 1356

e-pasts: efoesz@efoesz.hu – Mājas lapa: www.efoesz.hu

Inclusion Europe

Eiropas asociācija

cilvēkiem ar intelektuālās attīstības traucējumiem un viņu ģimenēm.

Inclusion Europe ir bezpeļņas organizācija.

Mēs cīnāmies par cilvēku ar intelektuālās attīstības traucējumiem un viņu ģimeņu tiesībām un interesēm.

Mūsu biedri ir nacionālās organizācijas no 36 valstīm.

Cilvēki ar intelektuālās attīstības traucējumiem ir savas valsts pilsoņi.

Viņiem ir vienlīdzīgas tiesības būt iekļautiem sabiedrībā, neatkarīgi no viņu invaliditātes līmeņa.

Viņi grib tiesības, nevis palīdzību.

Cilvēkiem ar intelektuālās attīstības traucējumiem ir daudzi talanti un spējas.

Viņiem ir arī īpašas vajadzības.

Viņiem ir nepieciešams pakalpojumu klāsts, lai atbalstītu viņu vajadzības.

Inclusion Europe koncentrējas uz trim svarīgām politikas jomām:

- Cilvēku ar intelektuālās attīstības traucējumiem cilvēktiesības
- Iekļaušana sabiedrībā
- Nediskriminācija

Inclusion Europe koordinē aktivitātes daudzās Eiropas valstīs,

Tai skaitā projektus, konferences, darba grupas un apmaiņas tikšanās.

Tā reaģē uz Eiropas politiskajiem priekšlikumiem un sniedz informāciju par cilvēku ar intelektuālās attīstības traucējumiem vajadzībām.

Inclusion Europe konsultē Eiropas Komisiju un Eiropas Parlamenta locekļus invaliditātes jautājumos.

Ar Eiropas Savienības
Mūžizglītības
programmas atbalstu.

Inclusion Europe

Galeries de la Toison d'Or - 29 Chaussée d'Ixelles - B-1050 Brussels - Belgium

Tel. : +32-2-502 28 15 - Fax : +32-2-502 80 10

secretariat@inclusion-europe.org - www.inclusion-europe.org